Список використаних джерел:

1. Грохольський В.Л. Організаційно-правові засади управління спеціальними підрозділами МВС України по боротьбі з організованою злочинністю : монографія. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 312 с.
2. Цветков В.В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) : монографія. Харків, 1996. 164 с.
3. Лазарев Б.М. Государственное управление на этапе перестройки. Москва : Юридическая литература, 1988. 320 с.
4. Юридична енциклопедія : У 6 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ : «Укр. енцикл.», 2002. Т. 4: Н–П. 720 с.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
6. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / Редкол. О.С. Мельничук (голов. ред.) та ін. Київ : Наук. думка. Т. 4: Н–П / Уклад.: Р.В. Болдирев та ін.; Ред. тому: В.Т. Коломієць, В.Г. Складенко. 2003. 656 с.
7. Новий тлумачний словник української мови: У 3 т. / уклад. В.В. Яременко, О.М. Сліпущо. Київ : Аконті, 1999. Т. 3: Обє-Роб. 928 с.
8. Бриль К.І. Концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення децентралізації державної влади в Україні : монографія. Київ : «МП Леся», 2016. 364 с.
9. Куньч З.Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : Вид-во навчальної книги «Богдан», 2005. 847 с.
10. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Боротьба зі злочинністю в аспекті її організації. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3 (11). С. 9–19.
11. Бандурка А.М., Давыденко Л.М. Преступность в Украине: причины и противодействие : монографія. Харьков : Гос. спец. изд-во «Основа», 2003. 368 с.
12. Управління органами державної податкової служби України : навчальний посібник для студентів (курсантів, слухачів) вищих навчальних закладів / М.М. Касьяненко та ін.; за заг. ред. П.В. Мельника. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. 359 с. URL: <https://studfiles.net/preview/5012882/#2> (дата звернення: 23.04.2019).

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.2.24>

ЄРМАК В.В.

**ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ
ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ НАДАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

У статті проаналізовано окремі аспекти здійснення державного контролю за виконанням органами місцевого самоврядування державної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг, охарактеризовано основні органи державної влади, які здійснюють державний контроль у сфері житлово-комунального господарства. Наголошено на тому, що нині фактично відсутній орган державної влади, який би здійснював контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування у сфері визначення державної політики та формування програм місцевого розвитку у сфері надання та отримання житлово-комунальних послуг, а тому підтримано позицію щодо необхідності створення такого державного органу із його регіональними структурними підрозділами, до повноважень якого було б зараховано здійснення контролю за сферою житлово-комунального господарства загалом, у тому числі й щодо діяльності органів місцевого самоврядування у вказаній сфері. Наголошено

на доцільності наділити створення Державної житлово-комунальної інспекції, та наділення посадових осіб її правом не тільки здійснювати відповідний контроль, а й правом притягати посадових осіб, які допустили адміністративні правопорушення, до адміністративної відповідальності шляхом накладення на них відповідних адміністративних стягнень. Крім того, у разі наявності в діях посадових осіб ознак кримінального правопорушення необхідно надати право посадовим особам Державної житлово-комунальної інспекції ініціювати перед правоохоронними органами питання про притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за вчинення кримінально-карного діяння. Зроблено висновок, що здійснення державного контролю у сфері житлово-комунальних послуг здійснюється різними органами державної влади, які відповідають за окремий напрям політики у сфері житлово-комунальних послуг. Водночас відсутній єдиний орган державної влади, який би здійснював контроль за реалізацією державної політики у сфері житлово-комунальних послуг та здійснював нагляд за виконанням органами місцевого самоврядування державної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг.

Ключові слова: державний контроль, органи місцевого самоврядування, житлово-комунальні послуги.

The article analyzes aspects of exercising state control over the implementation of local self-government bodies by the state policy in the sphere of housing and communal services, describes the main bodies of state power that exercise state control in the field of housing and utilities. It is emphasized that at present there is actually no state authority that would oversee the activities of local self-government bodies in the field of determining state policy and formulating local development programs in the field of providing and receiving housing and communal services, and therefore supported the position on the need to create such state a body with its regional structural subdivisions, which would be responsible for controlling the sphere of housing and communal services as a whole, including on the activities of local governments in this area. It is emphasized that it is expedient to give the creation of the State Housing and Communal Inspection, and to give its officials the right not only to exercise appropriate control, but also the right to hold officials who have committed administrative offenses to administrative responsibility by imposing appropriate administrative penalties on them. In addition, if there are signs of criminal offense in the actions of officials, it is necessary to give the right to officials of the State Housing and Communal Inspection to initiate before the law enforcement authorities the issue of bringing guilty persons to criminal responsibility for committing a criminal offense. It is concluded that the implementation of state control in the field of housing and communal services is carried out by different bodies of state power, which are responsible for a separate direction of the policy in the field of housing and communal services. At the same time, there is no single state authority that would oversee the implementation of the state policy in the field of housing and communal services and oversee the implementation of the state self-government bodies in the sphere of housing and communal services.

Key words: state control, local self-government bodies, housing and communal services.

Вступ. Незважаючи на посилення ролі та значення децентралізованих процесів на місцевому рівні, надання органам місцевого самоврядування дедалі більшої самостійності щодо визначення та подальшої реалізації державної та регіональної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг, наголосимо на тому, що значне місце у вказаному процесі відведено здійсненню державного та громадського контролю за тими процесами, які відбуваються як у житлово-комунальній сфері, так і в процесі реалізації регіональної політики у вказаній сфері. Проведення такого контролю має стимулюючий характер щодо належної роботи органів місцевого самоврядування в різноманітних сферах життєдіяльності, в тому числі й щодо належного виконання місцевих програм розвитку, дає змогу своєчасно усунути та запобігти причинам, які породжують недотримання органами місцевого самоврядування своїх посадових обов'язків та повноважень. Проблема здійснення державного та громадського контролю за діяльністю органів

місцевого самоврядування нині є досить досліджуваною проблемою, проте більш детального дослідження, на нашу думку, потребує здійснення державного контролю за виконанням органами місцевого самоврядування державної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг.

Постановка завдання. Переходячи до безпосереднього розгляду мети нашого дослідження, наголосимо на тому, що загалом держава справляє досить значний вплив на розвиток та функціонування житлово-комунальної сфери в Україні. По-перше, на законодавчому рівні приймаються основні закони та нормативно-правові акти у вказаній сфері, по-друге, держава здійснює контроль за формуванням тарифів на житлово-комунальні послуги; по-третє, держава може виступати так званим регулятором суспільних відносин у взаємовідносинах між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, надавачами та споживачами комунальних послуг; по-четверте, за потреби саме на державу покладено обов'язок щодо застосування державного примусу у разі порушення правовідносин у сфері житлово-комунальних послуг.

Метою статті є дослідження суті та значення державного контролю за виконанням органами місцевого самоврядування державної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг. Для досягнення поставленої мети в статті вирішуються такі завдання: визначення важливості та значення державного контролю, розгляд основних органів, що здійснюють державний контроль у сфері ЖКГ, аналіз вирішення проблеми посилення державного контролю у сфері житлово-комунального господарства.

Результати дослідження. На важливості державного контролю у своїх працях наголошує Т.О. Барабаш, яка вказує на те, що ситуація, коли житлово-експлуатаційна контора одночасно виступає і замовником, і підрядником житлово-комунальних послуг, призводить до юридичної безвідповідальності за ті чи інші послуги, що надаються споживачам. Основний тягар регламентації житлово-комунальних правовідносин перенесено на місцеве самоврядування, де реформування часто відбувається повільно й безсистемно. У деяких регіонах намагаються підвести економічні реформи в царині ЖКГ України під його наявну структуру. У цьому зв'язку принципового значення набуває питання участі держави в процесі реформації ЖКГ [1, с. 2]. Загалом, як зазначає О.П. Ігнатенко, під державним наглядом (контролем) розуміється діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища. Заходи державного нагляду (контролю), як наголошує науковець, враховують планові та позапланові заходи, які здійснюються шляхом проведення перевірок, ревізій, оглядів, обстежень та інших дій [2, с. 2]. Більшість підприємств, які надають житлово-комунальні послуги, є комунальними. Тарифи для таких підприємств також встановлюватимуться органами місцевого самоврядування. Тобто механізм контролю є недієвим, оскільки фактично органи місцевого самоврядування мають здійснювати контроль за своїми діями та підприємствами, які ними ж утворені.

Безпосереднє управління житлово-комунальною сферою нині здійснює Міністерство розвитку громад та територій України (назва в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2019 р. № 850), яке є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України та яке здійснює свою діяльність відповідно до Положення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2014 р. № 197 (зі змінами) [3]. Основними завданнями Мінрегіону, згідно з Положенням, є: забезпечення формування та реалізація державної регіональної політики, державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, державної житлової політики і політики у сфері благоустрою населених пунктів, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, державної політики у сфері поводження з побутовими відходами, державної політики у сфері будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури, державної політики у сфері технічного регулювання в будівництві; стимулювання участі регіонів у програмах та проектах розвитку міжрегіонального і транскордонного співробітництва; формування спроможних територіальних громад; сприяння створенню виконавцями комунальних послуг та управителями систем управління якістю відповідних послуг на базі національних або міжнародних стандартів; здійснення моніторингу стану розрахунків за житлово-комунальні послуги; благоустрою населених пунктів; формування єдиної технічної, соціально-економічної політики у сфері питної води, питного во-

допостачання та водовідведення; погодження схем теплопостачання населених пунктів із кількістю жителів більш як 20 тис. осіб та регіональних програм модернізації систем теплопостачання; поводження з побутовими відходами, забезпечення, розроблення та виконання державних програм у сфері поводження з побутовими відходами, планів та заходів у сфері поводження з побутовими відходами; координація діяльності місцевих органів виконавчої влади у сфері поводження з побутовими відходами [3].

Виходячи із вищевказаних завдань, можемо констатувати, що Міністерство розвитку громад та територій України загалом здійснює консультативну та рекомендаційну діяльність, формування державної політики щодо окремих житлово-комунальних послуг, забезпечення, розроблення та виконання окремих державних програм, проводить координаційну роботу та виконує окремі функції контролю у сфері житлово-комунальних послуг. Проте ані в Положенні про Міністерство, ані в будь-якому іншому нормативно-правовому акті, який визначає діяльність та повноваження вищевказаного Міністерства та його посадових осіб, не говориться про здійснення контролю саме за органами місцевого самоврядування, в тому числі й щодо формування ними тарифів на житлово-комунальні послуги, прийняття, затвердження та подальше виконання місцевих програм у сфері житлово-комунальних послуг тощо.

Аналізуючи аспекти здійснення державного контролю у сфері надання житлово-комунальних послуг, погодимося із думкою І.І. Крилової, яка вказує на те, що нині державний вплив на діяльність суб'єктів природних монополій здійснюється через ліцензування господарської діяльності та контроль за дотриманням ліцензійних умов, встановлення тарифів на комунальні послуги для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, встановлення для суб'єктів природних монополій, які провадять діяльність у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, індивідуальних технологічних нормативів використання питної води [4, с. 56]. Основним органом, який здійснює державне регулювання з метою досягнення балансу інтересів споживачів, суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, і держави, забезпечення енергетичної безпеки, європейської інтеграції ринків електричної енергії та природного газу України є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (Регулятор). Регулятор здійснює державне регулювання шляхом: 1) нормативно-правового регулювання, якщо відповідні повноваження надані Регулятору законом; 2) ліцензування діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг; 3) формування цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг та реалізації відповідної політики, якщо такі повноваження надані Регулятору законом; 4) державного контролю та застосування заходів впливу; 5) використання інших засобів, передбачених законом. Водночас відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» регулятор здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, зокрема у сфері комунальних послуг: діяльності з виробництва теплової енергії на теплогенеруючих установках, включаючи установки для комбінованого виробництва теплової та електричної енергії, транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії в обсягах понад рівень, що встановлюється умовами та правилами провадження господарської діяльності (ліцензійними умовами); діяльності у сфері централізованого водопостачання та водовідведення в обсягах понад рівень, що встановлюється умовами та правилами провадження господарської діяльності (ліцензійними умовами) [5].

Відповідно до статті 11 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» державний нагляд (контроль) за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку комунальних послуг здійснюється шляхом перевірки стану виконання суб'єктами природних монополій та суб'єктами господарювання на суміжних ринках вимог закону та/або ліцензійних умов відповідно до порядку контролю за дотриманням ліцензійних умов. Цією ж статтею передбачено низку прав, які мають посадові особи національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг для здійснення державного нагляду (контролю) за ринком комунальних послуг [6]. Проте Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у повному обсязі не здійснюється охоплення заходами контролю всієї сфери житлово-комунальних послуг, особливо тих, які визначаються та встановлюються органами місцевого самоврядування. Значна частина суспільних відносин у сфері надання та отримання житлово-комунальних послуг залишається поза державним контролем. Така ситуація безумовно призводить до масових зловживань у вказаній сфері, безвідпові-

дальності посадових осіб, які здійснюють діяльність щодо визначення тарифів, обґрунтованості їх встановлення, порушення порядку їх визначення та порушення законодавства в цій сфері. Нині фактично відсутній орган державної влади, який би здійснював контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування у сфері визначення державної політики та формування програм місцевого розвитку у сфері надання та отримання житлово-комунальних послуг.

Нині досить активним є обговорення питання щодо посилення державного контролю у сфері житлово-комунального господарства. Одним із перспективних шляхів у вказаному напрямі законодавець вважає створення нового органу, який би контролював сферу житлово-комунального господарства. Як зазначено на офіційному сайті Департаменту житлово-комунального господарства, енергоефективності та паливно-енергетичного комплексу, нещодавно Міністерство розвитку громад та територій України (раніше – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ) винесло на обговорення проект закону, в якому пропонується створити Державну житлово-комунальну інспекцію. Головна мета законопроекту – встановлення на законодавчому рівні механізму держконтролю у сфері житлово-комунального господарства, забезпечення захисту прав та інтересів споживачів житлово-комунальних послуг, визначення органів, яким буде надано повноваження щодо здійснення заходів державного контролю. У міністерстві зазначають, що нині відсутній центральний орган виконавчої влади, який мав би контролювати сферу ЖКГ, а також наголошується на тому, що питання про контроль актуальне як ніколи. Адже в умовах децентралізації встановлювати тарифи на послуги ЖКГ можуть органи місцевого самоврядування. А ось перевірити, чи обґрунтовано встановили тарифи, нікому [7]. Вказано на те, що створення цієї комісії передбачає контроль як за виконанням своїх обов'язків компаній із надання послуг, так і з боку споживача. Також посилюється контроль за діями органів місцевого самоврядування з боку виконання законів у сфері ЖКГ. Головне в процесі створення контролюючих органів нового типу – щоб вони не перетворилися на черговий корупційний орган, як зазначив голова комітету ЖКГ, благоустрою, екології та охорони довкілля Громадської ради при КМДА О. Попенко [8]. Ми погоджуємося з необхідністю створити такий державний орган із його регіональними структурними підрозділами, до повноважень якого було б зараховано здійснення контролю за сферою житлово-комунального господарства загалом, у тому числі й щодо діяльності органів місцевого самоврядування у вказаній сфері. Окрім того, вважаємо, що доцільним було б наділити посадових осіб такого органу правом не тільки здійснювати відповідний контроль, а й правом притягнення посадових осіб, які допустили адміністративні правопорушення, до адміністративної відповідальності шляхом накладення на них відповідних адміністративних стягнень. Крім того, за наявності в діях посадових осіб ознак кримінального правопорушення необхідно надати право посадовим особам Державної житлово-комунальної інспекції ініціювати перед правоохоронними органами питання про притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за вчинення кримінально-карного діяння.

Значення державного контролю у сфері житлово-комунальних послуг також полягає й у тому, що низка проблемних питань вирішуються саме вищими органами державної влади. Як зазначає О.П. Ігнатенко, винятково законами встановлюються: органи, уповноважені здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності; види господарської діяльності, які є предметом державного нагляду (контролю); повноваження органів державного нагляду (контролю) щодо зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг; вичерпний перелік підстав для зупинення господарської діяльності; способи здійснення державного нагляду (контролю); санкції за порушення вимог законодавства і перелік порушень, які є підставою для видачі органом державного нагляду (контролю) припису, розпорядження або іншого розпорядчого документа [2, с. 3]. Зазначимо, що державний контроль частково здійснюється у всіх сферах житлово-комунального господарства, проте фактично останній реалізується окремими органами відповідно до їх компетенції та повноважень. Наприклад, згідно зі ст. 43 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державний контроль якості води в джерелах питного водопостачання здійснюється уповноваженими центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, визначених законом. Державний контроль технічного стану централізованого питного водопостачання здійснюють Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації. Державний контроль безпечності та якості питної води здійснюють органи місцевого самоврядування і органи виконавчої влади згідно з повноваженнями, встановленими законом [9]. Відповідно до Закону України «Про теплопостачання» державний нагляд (контроль) у сфері теплопостачання здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі теплопостачання, здійснює нагляд за тепловими, тепловикористальними установками та мережами суб'єктів відносин у сфері теплопостачання щодо додержання вимог нормативно-правових актів, нормативних документів із питань технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, їх експлуатації, проектування, будівництва, підтвердження готовності до роботи, користування енергією у сфері теплопостачання [10]. Ст. 37 Закону України «Про відходи» передбачено, що контроль у сфері поводження з відходами здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, громадські інспектори з благоустрою населених пунктів [11]. Не менш важливе значення, на нашу думку, має здійснення державного контролю у сфері благоустрою. Так, державний контроль за дотриманням законодавства у сфері благоустрою території населених пунктів здійснюється місцевими державними адміністраціями. Порядок здійснення державного контролю у сфері благоустрою населених пунктів визначається цим законом та іншими законодавчими актами.

Висновки. Як висновок констатуємо, що державний контроль у сфері житлово-комунальних послуг здійснюється різними органами державної влади, які відповідають за окремий напрям політики у сфері житлово-комунальних послуг. Водночас відсутній єдиний орган державної влади, який би здійснював контроль за реалізацією державної політики у сфері житлово-комунальних послуг та нагляд за виконанням органами місцевого самоврядування державної політики у сфері надання житлово-комунальних послуг. А тому ми підтримуємо позицію щодо створення спеціалізованого контрольного органу – Державної житлово-комунальної інспекції.

Список використаних джерел:

1. Барабаш Т.О. Державна політика у сфері реформування й розвитку житлово-комунального господарства України. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9571/1/Barabash_T_O.pdf.
2. Ігнатенко О.П. Система контролю у сфері благоустрою населених пунктів. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2014. Вип. 14. С. 1–10.
3. Про затвердження положення про Міністерство розвитку громад та територій України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2014 р. № 197. *Офіційний вісник України*. 2014. № 51. Ст. 1345.
4. Крилова І.І. Становлення державного регулювання сфери водопостачання та водовідведення в Україні: історичний огляд. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Том. 29 (68). № 4. С. 52–58.
5. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг : Закон України від 22.09.2016 р. № 1540-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 94. Ст. 3068.
6. Про державне регулювання у сфері комунальних послуг : Закон України від 09.07.2010 р. № 2479-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 55. Ст. 1844.
7. В Україні з'явиться ЖКГ-інспекція: для чого потрібна і кого перевірить. *Департамент житлово-комунального господарства, енергоефективності та паливно-енергетичного комплексу: офіційний сайт*. URL: <http://www.gkh.sm.gov.ua/index.php/uk/1481-v-ukrajini-z-yavitsya-zhkg-inspektsiya-dlya-chogo-potribna-i-kogo-perevirir>.
8. Мінрегіон планує відновити інспекцію з контролю за ЖКГ. *Департамент житлово-комунального господарства, енергоефективності та паливно-енергетичного комплексу: офіційний сайт*. URL: <http://www.gkh.sm.gov.ua/index.php/uk/1432-minregion-planue-vidnoviti-inspektsiyu-z-kontrolyu-za-zhkg>.
9. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення : Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III. *Офіційний вісник України*. 2002. № 6. Ст. 223.
10. Про теплопостачання : Закон України від 02.06.2005 р. № 2633-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 27. Ст. 1532.
11. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. С. 23.